



پیش‌نویس برنامه پیشنهادی حزب دموکرات آمریکا، تکرار شروط ترامپ برای عدم خروج از برجام است

بزرگ بایدن



صادق امامی دبیر گروه بین‌الملل

حزب دموکرات اواخر هفته گذشته درحالی پیش‌نویس برنامه پیشنهادی حزب را در صورت پیروزی در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۰ منتشر کرده که تمام نظرسنجی‌های ملی و اکثر نظرسنجی‌های ایالتی، نوید پیروزی جو بایدن، نامزد این حزب در انتخابات ماه نوامبر را می‌دهد. کمپین انتخاباتی دموکرات‌ها را بیش از همه، دونالد ترامپ با ناکارآمدی و بی‌کفایتی‌هایش تبلیغ کرده و حالا دموکرات‌ها به لطف این سخاوتمند ناخواسته، سند پیش‌نویس ۲۰۲۰ را به گونه‌ای تنظیم کرده‌اند که به هواداران حزب و طرفداران سابق ترامپ بگویند یک تغییر ریل اساسی در اقتصاد، سیاست داخلی و روابط بین‌الملل در کار است. متن پیشنهادی دموکرات‌ها یک پیش‌نویس ۸۰ صفحه‌ای است و قرار است این هفته در یک کمیته بزرگ‌تر مورد بررسی قرار گیرد و در نهایت در ماه اوت به تایید کنوانسیون ملی دموکرات‌ها برسد. محتوای این سند نشان می‌دهد دموکرات‌ها در برخی مسائل بین‌المللی و به‌ویژه مسأله ایران، ادبیات خود را با انعطاف و دقت بیشتری نسبت به سند سال ۲۰۱۶ تنظیم کرده‌اند. در این سند که توسط کمیته‌ای متشکل از اعضای حزب دموکرات که در کمپین انتخاباتی جو بایدن و برنی سندرز مشارکت داشته‌اند تهیه شده، هفت بار به ایران اشاره شده است. در این سند آمده است: «دموکرات‌ها حرکت دولت ترامپ به سمت جنگ با ایران را متوقف کرده و دیپلماسی هسته‌ای، تنش‌زدایی و گفت‌وگوهای منطقه‌ای را در دستورکار قرار خواهند داد. دموکرات‌ها معتقدند ایالات متحده نباید به دنبال تغییر نظام سایر کشورها باشد. آمریکا باید پیگیری این سیاست را به‌عنوان هدف خود در قبال ایران کنار بگذارد. این سند به توافق هسته‌ای با ایران نیز اشاره کرده و بازگشت به آن را ابزاری برای باز کردن «تلاش‌های دیپلماتیک سازنده» خوانده تا سایر مشکلات با ایران از جمله دخالت در منطقه، برنامه موشک‌های بالستیک و سرکوب مردم ایران توسط رژیم حاکم نیز حل و فصل شود: «معتقدیم برنامه جامع اقدام مشترک بهترین روش برای قطع تمامی مسیرهای حرکت ایران به سمت سلاح هسته‌ای، به‌نحو قابل راستی آزمایشی است. خروج یکجانبه آمریکا از برجام ما را از متحدان مان جدا و راه را برای ازسرگیری حرکت ایران به سمت قابلیت ساخت سلاح هسته‌ای باز کرد. به همین دلیل است که بازگشت به پایبندی دوجانبه به این توافق تا این حد اضطراری است. توافق هسته‌ای همیشه برای دوره آغاز دیپلماسی ما با ایران باشد نه پایان آن. دموکرات‌ها از تلاش‌های دیپلماتیک سازنده برای محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران و پرداختن به سایر فعالیت‌های تهدیدکننده این کشور اعم از ستیزه‌جویی منطقه‌ای، موشک‌های بالستیک و سرکوبگری داخلی حمایت می‌کنند.»

محتوای همیشگی با لحنی متفاوت

با مقایسه متن این سند با سند سال ۲۰۱۶، می‌تواند این گزاره که دموکرات‌ها ادبیات خود را لطیف‌تر کرده‌اند را دریافت، اما دقت در متن این سند نشان می‌دهد دموکرات‌ها با استعاره از کلمات، نمونه بزرگ‌شده برنامه سال ۲۰۱۶ خود را دنبال می‌کنند. آنها سال ۲۰۱۶ سه موضوع را در برابر ایران مدنظر قرار داده و در سند خود با تاکید بر اینکه «نقش مخرب ایران در منطقه را مدنظر دارند و تحریم‌های غیرهسته‌ای را با قدرت تمام اجرا و در صورت لزوم تشدید می‌کنند، آورده بودند که «ایران جلودار حمایت دولتی از تروریسم و بزرگ‌ترین اسپانسر آن در جهان است، حقوق بشر ملت ایران را زیر پا می‌گذارد، هلوکاست را انکار می‌کند، نابود کردن اسرائیل را در سری می‌پروراند و اثر انگشتش تقریباً روی تمام مناقشات خاورمیانه دیده می‌شود.» در بخش دیگری از این سند هم آنها ادعا کردند که «با اقدامات ایران در جهت بی‌ثباتی منطقه، حمایت این کشور از گروه‌های تروریستی مثل حماس و حزب‌الله و برنامه موشک‌های بالستیک برخورد می‌کنند. همچنین دموکرات‌ها به تقویت ظرفیت‌های متحدین مان در منطقه خلیج می‌پردازند و اطمینان حاصل می‌کنند که اسرائیل همواره توان لازم برای دفاع از خود را در اختیار داشته باشد.»

در هر دو سند مذکور، دموکرات‌ها به دنبال محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران، مقابله با فعالیت‌های منطقه‌ای، موشک‌های بالستیک و دخالت در امور داخلی ایران هستند. درباره اینکه این تغییر لحن، به معنای بازگشت بدون پیش شرط به توافق هسته‌ای با ایران است، باید چند نکته را مدنظر قرار داد: مسأله بازگشت دموکرات‌ها به برجام، مسأله پنهانی نبوده است و از هفته‌های ابتدایی رقابت‌های درون حزبی، تقریباً تمامی دموکرات‌ها بر این گزاره تاکید داشتند، چرا که براساس نظرسنجی «مرکز پیشرفت آمریکا» بیشتر آمریکایی‌ها از کم شدن تنش با ایران و بازگشت آمریکا به توافق هسته‌ای استقبال می‌کنند. دموکرات‌ها در مناظرات انتخاباتی، خروج ترامپ از توافق هسته‌ای را لطمه به منافع ملی آمریکا قلمداد می‌کردند، چرا که این بهانه معقول را به دست تهران داده بود که به فعالیت‌های هسته‌ای‌اش بازگردد. در مناظرات درون حزبی دموکرات‌ها جو بایدن همواره یکی از مدافعان توافق



با اشاره به حدود ۲۰ فکت از رفتارهای داخلی گفته بود: «اگر به جای ترامپ خانم کلینتون هم رای آورده بود، آمریکا از برجام خارج می‌شد.»

بازگشت به این سادگی است؟

با فرض اینکه حتی دموکرات‌ها بخواهند به همین برجام برجای مانده نیز بپیوندند و هیچ پیش شرطی هم نداشته باشند، آیا اساساً امکان اجرای این وعده انتخاباتی وجود دارد؟ نمونه آنچه دموکرات‌ها درباره برجام می‌گویند را جاستین ترودو، نخست‌وزیر کانادا درباره از سرگیری روابط با ایران می‌گفت. او سال ۲۰۱۵، در طول کمپین انتخاباتی خود، وعده داد در صورت پیروزی حزب لیبرال، روابط دیپلماتیک با ایران را از سر خواهد گرفت. ترودو بارها از لزوم از سرگیری روابط دیپلماتیک با ایران سخن می‌گفت و حتی اقدام دولت پیشین کانادا در تعطیلی سفارت کانادا در تهران را «تصمیمی صرفاً ایدئولوژیک و سیاسی» می‌خواند. پیش از ترودو، استفان دیون، وزیر امور خارجه کانادا نیز تعطیلی سفارت و قطع رابطه دیپلماتیک با ایران از سوی دولت پیشین کانادا را امری اشتباه می‌خواند. نکته جالب اینکه در کنار ترودو، دو ایرانی نیز که کاندیدای انتخابات پارلمانی شده بودند، از لزوم از سرگیری روابط دیپلماتیک با ایران سخن می‌گفتند. در ۱۸ ژانویه ۲۰۱۶ (۲۸ دی ۹۴) یعنی چندماه پس از توافق هسته‌ای و دو روز پس از آغاز اجرای تعهدات طرف غربی در برجام، ترودو از بررسی احتمال ازسرگیری مجدد رابطه با ایران که از اواخر تابستان ۹۱ به حالت تعلیق درآمده بود، خبر داد. یک روز بعد در ۲۹ دی کانادا اعلام کرد که آماده است تحریم‌های اقتصادی علیه ایران را لغو کند. دولت کانادا در ۱۶ بهمن ماه رسماً تحریم‌های علیه ایران را لغو کرده. در اردیبهشت ماه سال ۹۵، دو طرف در نیویورک گفت‌وگوهایی برای ازسرگیری روابط داشتند. این گفت‌وگوها به دور دوم نیز کشیده شد و منجر به دیدار محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه کشورمان با استفان دیون همتای کانادایی‌اش در حاشیه مجمع عمومی سازمان ملل متحد شد. دیون پیش از دیدار و گفت‌وگو با ظریف گفته بود که کشورش اراده‌ای جدی برای ازسرگیری روابط دارد. ایران برای نشان دادن حسن نیت در ازسرگیری روابط، کمتر از یک هفته بعد، هما هودفر زندانی دوتابعیتی ایرانی-کانادایی را که در گفت‌وگوی وزرای خارجه درباره او نیز سخن گفته شده بود، به دلایل انسانی دوستانه آزاد کرد. همه چیز برای عادی شدن روابط دو کشور فراهم بود تا اینکه در ژانویه ۲۰۱۷، یعنی یک سال پس از اعلام ترودو برای احتمال ازسرگیری روابط با ایران، مجید تخت‌روانچی، معاون جواد ظریف از یک مانع بزرگ در روابط دو کشور خبر داد. او گفت قانونی که در زمان دولت محافظه کار استیون هارپر در مجلس کانادا تصویب شده، مانع ازسرگیری روابط دو کشور است. پارلمان کانادا با وجود اینکه براساس قوانین بین‌المللی، دیپلمات‌ها در محل مأموریت خود در خارج از کشورشان از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردارند در مصوبه‌ای عجیب، مصونیت سیاسی دیپلمات‌های ایرانی را لغو کرده بود و این مسأله مانع قانونی برای بازگشایی سفارت ایران در کانادا شد. مردادماه سال گذشته، سیدعباس موسوی، سخنگوی وزارت امور خارجه درباره ازسرگیری روابط دو کشور گفت که علی‌رغم اعلام آمادگی و درخواست تهران برای ارائه مجدد خدمات کنسولی به ایرانیان در کانادا، دولت فدرال کانادا پاسخ مثبت به این درخواست نداده است. استیون هارپر، نخست‌وزیر سابق کانادا می‌دانست روزی از قدرت خواهد رفت اما برای جلوگیری از احيای روابط با ایران، این مسیر را مین گذاری کرد تا حتی ترودو با وجود وعده انتخاباتی‌اش، نتواند روابط دو کشور را به دوران پیش از تنش برساند. بر همین اساس نیز برخی کارشناسان معتقدند راهی که ترامپ در این سه سال طی کرده، به شکلی است که خودش هم به این سادگی نمی‌تواند از آن بازگردد، چه رسد به شخص دیگری. نمونه این بمب گذاری‌ها در آمریکا در روابط این کشور و روسیه متجلی است که با وجود شعارهای ترامپ برای بهبود روابط با روسیه، او هیچ موفقیتی در این باره نداشت، چرا که دموکرات‌ها پرنده‌هایی را در دست گرفتند که او ناچار به مراقبت بیشتر برای رابطه با مسکو شد. در رابطه با ایران وضع بدتر است و هر دو حزب قدرتمند این کشور در مورد تحریم و برنامه هسته‌ای ایران همیشه اجماع‌نظر داشته‌اند. با این حال اگر دموکرات‌ها بخواهند به توافقی جامع‌تر دست پیدا کنند که محدودیت‌های ایران را دائمی کند، حتماً از آن استقبال خواهند کرد.

امید به معاون آقای تحریم
جدا از این شرایط، رفتار دموکرات‌ها در برابر ایران به گونه‌ای نبوده است که بتوان تفاوتی بین جمهوری خواه و دموکرات قائل شد. در ۴۱ سال گذشته آمریکا ۳۵ بار ایران را تحریم کرده که ۲۴ تحریم در دوره دموکرات‌ها و ۱۱ تحریم مربوط به جمهوری خواهان بوده است. البته اگر قصد بر تقسیم‌بندی باشد باید به دوره باراک اوباما می‌گویند که دلیل تعداد و شدت تحریم‌ها، جداگانه پرداخته شود. اوباما در مدت ۸ سال ریاست جمهوری‌اش ۱۱ مرتبه ایران را مورد تحریم قرار داده است. تحریم‌هایی که بسیاری از آنها توسط جوبایدن و تیمش طراحی شدند. بایدن به دلیل اینکه معاون و جانشین اوباما به حساب می‌آمد همزمان ریاست مجلس سنایر نیز برعهده داشت و توانست با استفاده از این دو مسئولیت خود در دولت و کنگره، شدیدترین تحریم‌ها علیه ایران را به اجرا در بیاورد. تحریم‌های دوره ریاست جمهوری اوباما یک‌سوم تحریم‌های آمریکا علیه ایران، نیمی از تحریم‌های دموکرات‌ها علیه ایران و درست مساوی تعداد تحریم‌های تمام جمهوری خواهان ضد ایران بوده است.

دوره اوباما به جز تعداد تحریم‌ها در برخی دیگر از ویژگی‌ها نیز خاص بوده است. باراک اوباما تحریم‌های پایه گذاری شده توسط روسای جمهوری قبلی آمریکا به‌خصوص بیل کلینتون را توسعه داد. او همچنین شدت عملکرد و دامنه اعمال آنها علیه ایران را فزونی بخشید و خود نیز به پایه گذاری شاخه‌های تحریمی گسترده علیه ایران پرداخت. در فاصله بین سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۰۹ و در دوران ریاست جمهوری جورج بوش جمهوری خواه دو قطعنامه تحریمی ۱۷۳۷ و ۱۸۰۳ علیه ایران در شورای امنیت به تصویب رسید. اصلی‌ترین اهداف آمریکا در این دوره قطع ارتباط مالی ایران و تحت تأثیر قرار دادن حمل و نقل دریایی ایران بود. وزارت خزانه‌داری بوش نیز مجوز هرگونه استفاده بانک‌های غیرآمریکایی از چرخه دلار برای هر تسویه حساب بین‌المللی را که به بانک‌ها و موسسات ایرانی مرتبط می‌شد، ممنوع کرد. اوباما بلافاصله پس از قرار گرفتن در سمت ریاست جمهوری مسیر خود را ادامه داد و همانند او در دو حوزه بین‌المللی یعنی تصویب تحریم در شورای امنیت و نیز تحریم‌های داخلی آمریکا اقدامات ضدایرانی را شدت بخشید.

اوباما پس از وقفه‌ای یک‌ساله و نامه‌نگاری با مقامات تهران با مشاهده شورش‌های سال ۱۳۸۸ در ایران دست به کار شد و در دومین سال ریاست جمهوری خود موفق به تصویب قطعنامه ۱۹۲۹ در شورای امنیت سازمان ملل متحد شد. چهار حوزه توسعه بخش انرژی، جلوگیری از دسترسی ایران به منابع مالی جهت توسعه برنامه موشکی، بازرسی کشتی‌ها و محموله‌های هوایی ایران و نیز ایجاد سیستمی هماهنگ و یکپارچه برای بررسی و اعلام نقض تحریم‌ها تشکیل دهنده این قطعنامه سنگین ۱۹۲۹ پس از تصویب با پیگیری‌های گسترده بین‌المللی آمریکا رویه رو شد. بلافاصله آمریکا و اتحادیه اروپا به بهانه این قطعنامه و برای اثربخشی به اجراء آن و ترساندن طرف‌های همکار با ایران، دست به تحریم‌های مجزای ایران زدند. در ژوئن سال ۲۰۱۰ باراک اوباما بلافاصله پس از صدور قطعنامه ۱۹۲۹ قانون «سیسادا» یا قانون تحریم‌های جامع ایران را امضا کرد. این قانون که بیشتر بخش نفت و گاز ایران را تحت تأثیر قرار می‌داد باعث می‌شد هر بانک و موسسه مالی که با موسسات تحت تحریم ایران همکاری کند دسترسی خود به سیستم مالی آمریکا را از دست بدهد.

تخصص اوباما می‌گویند که تحریم‌ها در ۲۳ می ۲۰۱۱ قطعنامه سنگین ۱۹۲۹ و تشدید آن با قانون داخلی سیسادا در ۲۳ می ۲۰۱۱ طبق دستور اجرایی ۱۳۵۷۴ انسداد دارایی‌های ناقضان این قانون را نیز امضا کرد. بر این اساس ناقضان قانون سیسادا نه تنها از دسترسی به سیستم مالی آمریکا محروم می‌شدند بلکه اموال آنها نیز در خطر مصادره قرار می‌گرفت. اوباما تا سال ۲۰۱۳ و به‌صورت متوالی دست به محکم کاری در تحریم‌ها ضد ایران زد. خود وی و جوبایدن ضمن طراحی تحریم‌ها علیه ایران با سفرهای بین‌المللی دست به تهدید کشورها و موسسات مالی بین‌المللی برای قطع روابطشان با ایران می‌زدند. در واقع می‌توان گفت دونالد ترامپ با خروج از برجام، تنها به احیای تحریم‌هایی پرداخت که دولت اوباما آنها را طراحی و عملیاتی کرده بود. به عبارت بهتر معمار تحریم‌های چندلایه علیه ایران دموکرات‌ها بودند و ترامپ جمهوری خواه در نقش یک کارگر این تحریم‌ها را مجدداً اعمال کرد. بایدن که حالا نامزد قطعی حزب دموکرات برای انتخابات ۲۰۲۰ آمریکا است به صراحت اعلام کرده تحریم‌ها علیه ایران را حفظ خواهد کرد.

بمباران پایگاه محل استقرار ترکیه در لیبی

یک منبع نظامی لیبیایی اعلام کرد که پایگاه هوایی الوطیه در غرب لیبی، برای دومین بار ظرف یک ماه از سوی جنگنده‌های ناشناس بمباران شد. به گزارش مهر به نقل از رای الیوم پایگاه هوایی در غرب لیبی، شب گذشته برای دومین بار ظرف یک‌ماه از سوی جنگنده‌های ناشناس بمباران شد. همزمان منابع نظامی لیبیایی وابسته به خلیفه حفتر از هدف قرار گرفتن این پایگاه هوایی و شنیده شدن صدای انفجار قوی در این پایگاه خبر دادند و اعلام کردند در این حملات انبار سلاح و مهمات و اتاق عملیات پایگاه هدف قرار گرفته است. پایگاه الوطیه در غرب لیبی به یکی از محل‌های استقرار نیروهای نظامی ترکیه در لیبی تبدیل شده است. در بمباران چند هفته گذشته این پایگاه سامانه‌های پدافند هوایی ترکیه مورد هدف قرار گرفتند.

تشدید اعتراضات علیه نتانیاهو

معترضان برای پنجمین شب متوالی با تجمع در برابر محل اقامت بنیامین نتانیاهو نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی خواستار برکناری وی شدند. در جریان این اعتراضات تا کنون ۷۰ نفر بازداشت شده‌اند. به گزارش مهر از جمله علل عوامل اصلی برگزاری اعتراضات گسترده علیه نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی می‌توان به وخامت اوضاع اقتصادی در اراضی اشغالی، افزایش نرخ بیکاری، ناکارآمدی روش‌های کنترل شیوع ویروس کرونا و همچنین دست داشتن نتانیاهو در پرونده‌های فساد گسترده و فراگیر اشاره کرد. واقعیت آن است که در حال حاضر وضعیت اقتصادی در اراضی اشغالی به بدترین شکل روبه‌وخامت نهاده است. طبق آخرین گزارش‌ها، تنها از ماه مارس تا ماه می بیش از یک‌ونیم میلیون نفر از جمعیت هشت میلیونی رژیم صهیونیستی بیکار شده‌اند. در سوی دیگر طی بحران کرونا ۵۸ هزار نفر در سرزمین‌های اشغالی به این ویروس مبتلا شده‌اند.

راهبردهای چین برای پایان سلطه دلار

چین دارای یک ذخیره بزرگ دلاری است و همین مسأله به اعتقاد بسیاری از کارشناسان باعث شده است تا این کشور در برابر تحریم‌های آمریکا آسیب‌پذیر شود. در همین چارچوب یکن به دنبال یافتن راهی برای تقویت پول ملی خود یوان در برابر دلار است که تا حدی هم موفق شده است. به گزارش ایرنا اگرچه داشتن ذخیره ارزی بالای دلاری برای چین یک حربه نیز محسوب می‌شود و عملاً آمریکا را به بزرگ‌ترین بدهکار خود تبدیل کرده است اما هر اقدامی از سوی واشنگتن برای تحریم یکن می‌تواند برای چین مشکلات زیادی در عرصه اقتصادی ایجاد کند. فعلاً سهم چین در پرداخت‌های جهانی بسیار پایین است، سهم یوان چین در این زمینه ۷/۱ درصد در مقابل سهم دلار با ۸۸/۴۰ درصد، یورو با ۹/۳۲ درصد و یین ژاپن با ۵۳/۳ درصد بسیار ناچیز است.

اعتراض‌ها به کمبود برق در گرمای بی‌سابقه عراق

اعتراض‌ها به کمبود برق با اوج‌گیری گرمای بی‌سابقه در استان‌های مختلف عراق دیروز (یکشنبه) نیز ادامه یافت و معترضان خواستار بهبود اوضاع و تدبیر مقام‌های دولتی برای رفع این معضل شدند. به گزارش ایرنا، استان‌های جنوبی و مرکزی عراق که گرم‌ترین مناطق عراق به‌شمار می‌روند در چند هفته گذشته شاهد برگزاری اعتراض‌های مردمی به کمبود برق بوده‌اند؛ کمبود شدید و قطع طولانی مدت برق که گاهی تا ۱۵ ساعت هم در روز می‌رسد. عراق با حدود ۱۱ هزار مگاوات کمبود برق مواجه است و اکنون جمهوری اسلامی ایران تنها کشور تأمین‌کننده انرژی برق به میزان یک هزار و ۳۵۰ مگاوات در ساعت برای عراق است و حجم صادرات گاز برای تأمین سه نیروگاه گازی تأمین‌برق در عراق نیز بالغ بر ۱۸ میلیون مترمکعب در روز است.